

щодо належної підготовки та проведення першого національного перепису населення.

Згідно із цими документами було :

· встановлено що відповідальність за підготовку і проведення Всеукраїнського перепису населення, а також оброблення і поширення його результатів покладене на Держкомстат України та його територіальні органи визначено строки проведення всіх підготовчих переписних робіт;

· встановлено відповідальних виконавців цих робіт з числа центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших зацікавлених органів;

· затверджено Положення про міжвідомчу комісію сприяння проведенню Всеукраїнського перепису населення, яка повинна забезпечувати координацію і контроль виконання підготовчих заходів;

· визначено термін проведення всеукраїнського перепису населення та основні організаційні положення здійснення цього заходу;

· вказано конкретні завдання щодо реалізації центральними і місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування повноважень, наданих їм Законом України „ Про Всеукраїнський перепис населення”;

· визначено механізм підбору і затвердження тимчасового переписного персоналу, а також процедуру розроблення порядку його залучення до робіт з перепису населення та встановлення умов оплати праці;

· передбачено виділення додаткових асигнувань для виконання робіт пов'язаних з підготовкою і проведення перепису населення.

Виконання вказаних заходів забезпечило якісне проведення перепису населення Рівненщини в 2001 році.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Гордійчук С.В.
перший заступник начальника
Рівненського обласного
управління юстиції

У ланцюжку „ринок знань – ринок праці”, який на сьогоднішньому етапі розвитку юридичної науки і освіти необхідно з'єднати, вважаю є одне з важливих завдань навчального закладу: підготовка досвідченого фахівця практика. Хочу зупинитися на тому, яким є моє бачення проблеми підготовки юриста для системи органів юстиції. Вважаю, що слушною була б пропозиція щодо посилення уваги до фахової спеціалізації студентів. Існують пропозиції щодо розподілу спеціальності „Правознавство” та галузевими ознаками: „фахівці-цивілісти”, „фахівці-управлінці”, „фахівці кримінальної спеціалізації”. З огляду на те, які повинен мати знання студент-випускник для того, щоб успішно працювати в системі органів юстиції, такий розподіл не задовольняє бажаних результатів. Але ж система юстиції – це немалий перелік органів і установ, де працюють юристи. Це є власне Мін'юст, управління юстиції обласного та районних рівнів, відділи державної виконавчої служби, відділи реєстрації актів цивільного стану, нотаріальні контори. Скажімо, чи має знання випускник-юрист вищого навчального закладу щодо азів нотаріальної діяльності – а це знання не тільки цивільного права, а й Закону „Про нотаріат”, великого переліку постанов Кабміну, інструкцій; чи знає такий юрист, що таке громадські організації, політичні партії, статути територіальних громад, благодійні фонди, які реєструються органами юстиції? Чи вивчає юрист в навчальному закладі Закон, який регулює діяльність Державної виконавчої служби, і чи обізнаний він приміром, з основними реєстрації актів цивільного стану? На це ми не отримаємо ствердної відповіді. Про законодавство, яке необхідно для роботи в системі юстиції, студент, як правило отримує поверхові

знання на курсі „Правоохоронні органи” або „Нотаріат”, відсутні навіть відповідні навчальні посібники. Оскільки навчальні заклади самотужки визначають кількість годин з тої чи іншої дисципліни, і є деякі навчальні заклади, які дійсно приділяють більшу увагу вивченню законодавства, яке необхідно знати працюючим в системі юстиції, проте, це не може призвести до вирішення проблеми в цілому. Види навчальні заклади на сьогодні не спроможні самостійно забезпечити підготовку спеціаліста, який може вже завтра виконувати функціональні обов'язки в системі органів і установ юстиції. Звичайно проблема потребує державного вирішення, мають бути затверджені державні стандарти вищої юридичної освіти, де не останнє місце повинні зайняти питання вивченні законодавства, що регламентує діяльність органів юстиції. Інакше, такий необхідний в ринкових відносинах ланцюжок „ринок знань – ринок праці” залишається відносно органів юстиції недіючим. Мін'юст, скажімо, здійснює післядипломну освіту фахівців-юристів, але ця робота, як і взагалі післядипломна освіта в Україні, є стихійною, без затверджених обов'язкових програм, стандартів, та й взагалі цим не можна переключити необхідність готувати вищими навчальними закладами висококваліфікованих юристів.

Щодо змісту юридичної науки в літературі є ще й такі цікаві пропозиції.

Ректор Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого, академік НАН України В.Таций спільно з директором Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності О. Святоцьким та доктором юридичних наук О.Підпригорою вважають необхідним на сьогоднішній день підготовку магістра-фахівця з права інтелектуальної власності. Проте роботи це за окремою моделлю і програмою окремими вузами які визначатимуть Міністерство освіти і науки України та які спроможні це робити. Свої переконання вони обґрунтовують потребою науково-дослідною установою у таких спеціалістах, незадоволення потреб сучасного суспільства у спеціалістах цього напрямку, які готуються в даний час, незадовільним станом захисту інтелектуальних прав та ін.

І.Лукшин, доцент Одеського інституту підприємництва та права вважає необхідним визначення курсу зв'язкового права. Так, він зазначає, що у сучасному світі зв'язок отримав свій розвиток, як поштовий, телеграфний, телефонний, супутниковий, комп'ютерний та ін. Людство встановило та розвиває правовідносини в цій сфері, розробляє необхідні правові документи.

Україна після отримання незалежності також встановила законодавчу базу зв'язку. Так, 1995 році прийнято Закон „Про зв'язок”, а подальшому – цілу низку законодавчих актів в галузі пошти, телефонної, митної обробки. Ще у 1993 році Україна приєдналася до Конвенції про Європейську організацію супутникового зв'язку, а 1 лютого 1999 року підписано Указ Президентом України „Про приєднання України до Загального регламенту Всесвітнього поштового союзу, Всесвітньої поштової конвенції та її Заключного протоколу, Угоди про поштові послуги та її заклучного протоколу, Угоди про поштові послуги та її заклучного протоколу, які були прийняті у 1994 році на XXI Конгресі Всесвітнього поштового союзу в Сеулі”. Верховна Рада України 1994 році прийняла закон, яким ратифікувала Статут і Конвенцію Міжнародного союзу електрозв'язку.

Отже, відзначає науковець, у нас в країні створена і діє ціла система правовідносин, яка стосується зв'язкового права. Однак, у вищих навчальних закладах, крім спеціально зв'язкових, зв'язкове право не вивчається. На жаль, і в юридичних ВНЗ та на юридичних факультетах такого предмета немає. Таким чином, відсутня ціла галузь права, яка потребує вивчення і розвитку. Тому, на погляд автора, виникла нагальна необхідність введення курсу зв'язкового у вузах нашої країни і на юридичних факультетах.

Кандидат юридичних наук, доцент М.Погорєцький, також вважає, що не повністю відповідає сучасним потребам суспільства зміст юридичної освіти. В підтвердження цього він зазначає, що незважаючи на майже десятирічний строк дії в Україні законів, які регулюють оперативно-розшукову діяльність а також внесення норм щодо правового регулювання цієї

державно-правової діяльності інші законодавчі акти (закони України „Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”, „Про розвідувальні органи України”, „Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб”, „Про міліцію”, „Про Службу безпеки України”, „Про прокуратуру”, „Про державну податкову службу в Україні”, „Про прикордонні війська”, „Про забезпечення осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві”, „Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів”, „Про державну таємницю” та інші), оперативно-розшукова діяльність нестала обов’язковою складовою юридичної освіти юридичних вузів України. Лише в деяких з них викладаються окремі аспекти оперативно-розшукової діяльності. Наприклад в Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого кафедрою кримінального процесу викладається навчальна дисципліна „Кримінально-процесуальне доказування та оперативно-розшукова діяльність”. Окремі питання оперативно-розшукової діяльності викладаються також у курсі криміналістики та організації судових і правоохоронних органів.

Вважаємо, що висловлені пропозиції мають право на існування та, сподіваємось, будуть враховані при вирішенні відповідних питань юридичної науки.

ЮРИДИЧНА НАУКА І ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ МИСЛЕННЯ

Матвійчук А.В.
к. філ. н., завідувач
кафедри філософії і права
Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка
Степана Дем'янчука

Одним з головних призначень юридичної науки, як відомо, є функція своєрідного наукового орієнтуру для практики державно-правового будівництва на основі пізнання та

усвідомлення відповідних суспільних процесів і явищ. При чому з ускладненням політичних, соціальних та техногенних процесів в сучасному світі кратно зростає і роль юридичної науки. На цьому зокрема наголошує відомий правознавець, академік НАН України Юрій Шемшученко у своїй роботі “Юридична наука на межі століть”. Науковець вказує на те, що в новому столітті ми спостерігаємо підвищення ролі права в регулюванні відповідних суспільних відносин.

Зокрема академіком Шемшученко великого значення надається теоретичному обґрунтуванню шляхів побудови громадянського суспільства в Україні та забезпечення конституційних прав і свобод громадян. Акцент тут має бути зроблений на гарантіях відповідних прав і свобод, виробленні механізмів їх надійного забезпечення як державою, так і суспільством. До того ж за умов, коли в Україні інститути громадянського суспільства ще не набули належного розвитку, саме юридична наука могла б стати справжнім каталізатором розвитку ініціативи громадян, залучення їх до активної суспільної позиції.

Зрештою, сьогодні на всіх рівнях багато говориться про надзвичайну актуальність формування правової свідомості українського суспільства. При цьому можна чимало почути (і з цим важко не погодитися) про ті проблеми, які постають перед суспільством з низьким рівнем правосвідомості. Втім далі заламування рук, на жаль, справа не іде. Фактично наразі не запропоновано дієвих схем того, як в наших умовах значно активізувати механізми формування правової свідомості. На наш погляд вирішення даної проблеми не можливе без ретельного аналізу загальних механізмів, що призводять до трансформації людського мислення.

Насамперед зауважимо, що будь-яке знання має практичну генезу. Воно являє собою інтеріоризацію практичних дій, адже передумову пізнавального, мислительного процесу, який розвивається з практики, становить трансляція у внутрішній план операцій з дійсним предметом, його, так би мовити, розпредмечування. Це дозволяє вибудувати такий